

Témata v semestru:

1. správní proces - právní úprava ve správním řádu - 500/2004 Sb. (správní řád)

-> správní řízení

2. správní trestání (určitá specifická podoba správního procesu) - 200/1990 Sb. (o přestupcích)

-> rozhodování o vinně a trestu (o uložení sekundární sankce)

3. správní kontrola - 552/1991 Sb. (o státní kontrole)

-> kontrolní činnost můžeme rozdělit do 2 oddělených skupin (správní kontrola X kontrola VS)

Právní úpravy správního procesu

- správní řád se sestává z 8 částí:

- 1) Úvodní ustanovení
- 2) Obecná ustanovení o správním řízení
 - nejzákladnější část, podle níž se postupuje při individuálním rozhodování o právech adresáta
- 3) Zvláštní ustanovení o správním řízení
 - zvláštní podoby při správním řízení
- 4) Vyjádření, osvědčení a sdělení
- 5) Veřejnoprávní smlouvy
- 6) Opatření obecné povahy
- 7) Společná přechodná a závěrečná ustanovení
- 8) Účinnost

Formy činnosti VS podle správního řádu

1. individuální správní akty - použije se část. 2. a 3.

-> vydávají se ve správní řízení

2. neregulativní úkony - č. 4 -> cílem těchto úkonů není rozhodování, ani zakládání povinností (neregulují), nezasahují do právního postavení

3. veřejnoprávní smlouvy - část č. 5

4. smíšené akty - č. 6 (míchá se abstraktnost adresátů a konkrétnost věci)

5. normotvorba - vydávání normativních správních aktů (obecně závazná vyhláška, nařízení)

6. faktické pokyny (bezformální) - gesto, ústně, pomocí signalizačního řízení

-> § 1-8 se vztahují ke všem formám činnosti, ale k 5. a 6. nejsou stanovena speciální ustanovení

- v § 1-8 základní principiální pravidla podle kterých musí VS vždy postupovat, bez ohledu na její formu; vztahuje se na všechny činnosti bez výjimky

- **§ 1 SpŘ - věcná působnost** - okruh těch, které správní řád zavazuje, a na které se použije:

a) orgány moci výkonné (ministerstva, Policie, finanční úřad... - **dekoncentráty státní správy**)

- orgány přímo podřízené vládě

b) orgány územní samosprávy - orgány obcí, krajů a hl.m.Prahy

c) jiné orgány - Úřad na ochranu osobních údajů a Rada pro rozhlasové a televizní vysílání - orgány státu, vykonávají státní moc, jsou placeny ze státního rozpočtu, ale nejsou podřízeny vládě

d) PO a FO, na které byl přenesen výkon veřejné moci

- lesní, vodní stráž; STK; školy, Česká národní banka /někdy jedná jako orgán moci výkonné a někdy jedná na vlastní odpovědnost, vlastním jménem/; zdravotní pojišťovny, veřejnoprávní fondy, Burza cenných papírů v Praze

odst. §1

- princip subsidiarity (princip podpůrnosti) - použije se pro vyplnění "mezery", kdy zvláštní zákon danou otázku neřeší; **můžou se použít:**

a) jen správní řád - jako celek, jako jeden jediný předpis (prakticky vyloučena, protože vždy je zapotřebí zvl.zákon, aby zmocnil orgán k řešení dané situace)

b) zvláštní zákon + Spr.řád -> SPŘ se použije jen tehdy, když ve zvláštním zákonem bude chybět požadovaná úprava (v praxi nejčastější)

c) jen zvláštní zákon, který vyloučí Spr.řád v použití (337/1992 Sb. o správě daní a poplatků)

hypoteticky d) situace bez právní úpravy - spr.řád bude z použití zcela vyloučen, ale zvláštní právní úprava nebude existovat

(použijí se základní zásady činnosti VS - nepotřebují k tomu, aby byly závazné, platné, nemusí být nikde upraveny)

§177 odst. 1 - základní zásady platí i v případě, že bude spr.řád vyloučen (nebudou platit jako zásady upravené v zákoně)

§1 odst. 3 - mimo činnost VS

§2- 8

1) zásady ideové - nesou nějakou myšlenkou, zpravidla vyjadřují garanci určitého práva adresáta, anebo povinnosti správního orgánu (limituje VS při výkonu veřejné moci)

2) technické stereotypy výkonu VS - jde o zásady, které jsou technického charakteru, říkají něco o podobě řízení, spíše reagují na vlastnosti toho konkrétního procesu, než na ochranu účastníku; stanovit technická pravidla fungování VS

-> zásady spadající do první kategorie poznáme dle toho, že se týkají právního státu (že moc může být používána jen v rámci právních předpisů)

-> zásada rovnosti, legality, proporcionalita (přiměřenosti), materiální pravdy

-> technické stereotypy poznáme dle zásady párové - jsou vyjádřeny zpravidla dvěma protikladnými principy, z nichž oba dva mohou být v konkrétním případě použity a záleží jen na účelu řízení, který z těch 2 principů bude v konkrétním případě použit (zásady zahajující řízení - oficialita, dispoziční; zásada písemnosti X ústnosti)

§ 141 odst. 4 - lze postupovat dle souhlasného tvrzení účastníku (formální pravda)

Subjekty správního řízení

§ 9 - "Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá"

- rozdíl mezi správním řízením v § 9 a správním procesem

-> spr.řízení vede k vydání individuálního správního aktu

-> správním procesem bude jakýkoli postup správního orgánu vedoucí k vydání nějakého úkonu

- správní proces můžeme chápat jako termín obecný, nadřazený

- ve správním řízení vystupují **2 typy subjektů**:

- 1) správní orgán (vykonavatel VS) - realizuje mocenské úkony, sám není účastníkem, nerozhoduje se o jeho právech a povinnostech, ale on vydává rozhodnutí
- 2) účastník řízení

!!!!OBROVSKÝ POZOR NA TERMINOLOGII - NEPLÉST SUBJEKTY SPR.ŘÍZENÍ SE SUBJ. VS(subj.nadané veřejnou mocí)!!!!

!!!! SUBJEKTY SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ JSOU 2 ZÁKLADNÍ (spr.org. a účastník) - SPRÁVNÍ ORGÁN NENÍ ÚCASTNÍKEM -> JE SUBJEKTEM!!!!

Správní orgán

§10 a následující - podle příslušnosti VĚCNÁ a MÍSTNÍ

- věcnou příslušnost řeší spr.řád v § 10 - ve spr.řízení rozhoduje jen ten orgán, který je k tomu věcně příslušný, neřeší kriteria příslušnosti (najdeme to ve zvláštních zákonech správního práva)
- § 106 a 107 - spr.řád sám stanoví věcnou příslušnost určitých správních orgánů /exekuční řízení/
- **§ 11** a následující - místní příslušnosti:
 - a) místo činnosti (forum actus)
 - b) podle umístění nemovitosti (forum rei cite)
 - c) podle místa trvalého pobytu (forum domitii)
- pořadí použití příslušnosti

seminář 11.11.

Nápravné prostředky - pokračování

- odvolání k orgánu II. stupně
- existují 4 základní možnosti, co může s rozhodnutím orgánu II. stupně udělat
- > projevují se tu 2 principy: **APELAČNÍ** (vlastním rozhodnutím změnit) x **KASAČNÍ** (rozhodnutí zruší, eventuálně vrátí k projednání)
 - > tyto principy se použijí dle vad, které orgán najde
 - > **§ 90 odst. 1 písm.a** - "napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a řízení zastaví" - k tomuto přistoupí, když rozhodnutí nemělo být vůbec vydáno, či řízení nemělo vůbec proběhnout (kasace)
 - > **písm. b** - "napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a věc vrátí k novému projednání správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal" (kasace) -> když jde o chybu takového charakteru, kterou orgán II. stupně nemůže napravit sám, nemůže použít apelaci
 - > **písm. c** - "napadené rozhodnutí nebo jeho část změnit" (apelace) - když povaha chyby takovou možnost připustí; nelze k tomu přistoupit, jde-li o rozhodnutí orgánu územního samosprávného celku vydané v samostatné působnosti.
- § 90 odst. 5 - žádná chyba nebude nalezena, odvolání zamítne a napadené rozhodnutí potvrdí (lhůty dle § 71 - lhůta pořádková = když ji nedodrží, neznamená to nezákonnost rozhodnutí)
- praxe používá kasaci, odvolací orgány častěji vracejí do první instance - odůvodňují to zásadou hospodárnosti
- § 90 odst. 3 - zásada zákazu **reformatio in peius** = **změny k horšímu**
 - > druhoinstanční orgán nesmí rozhodnout přísněji, než orgán prvoinstanční
- § 91 odst. 1 - Proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu se nelze dále odvolat. *Rozhodnutí odvolacího správního orgánu je v právní moci, jestliže bylo oznámeno všem odvolatelům a účastníkům*

uvedeným v § 27 odst. 1. = oznámení jen **hlavním (esenciálním) účastníkům**, ne těm, jejichž práva mohou být dotčena

ROZKLAD

- je upraven v § 152 SŘ - zvláštní ustanovení o opravných prostředcích
- rozklad je typem odvolání - lze to vyvodit z §152
- **rozdíl mezi odvoláním a rozkladem**
 - a) okruh orgánů vůči jejich rozhodnutí se tento opravných prostředek podává
 - > odst. 1 - proti rozhodnutí ústředních orgánů státní správy (rozklad) = jsou vyjmenovány v § 1 a 2 v kompetenčním zákoně
 - > účinky odvolání (suspenzivní a devolutivní), rozklad má pouze účinek suspenzivní
 - o rozkladu nerozhoduje orgán nejbližší nadřízení, protože nad ústředními orgány je pouze vláda, a to není typický správní orgán;
 - o rozkladu rozhoduje šéf ústředního orgánu státní správy
- b) **ROZKLADOVÁ KOMISE** - § 152 odst. 3
 - kolektivní orgán
 - má nejméně 5 členů, polovina musí být externisté (musí být mimo ústřední orgán); aby se zajistila nepodjatost
 - je pouze poradním orgánem, není správní orgán
 - zřízena rozhodnutím ministra
- rozklad se podává např. i proti některým rozhodnutím ČNB -> která není uvedena v kompetenčním zákoně

ODPOR

- § 150 odst. 3
- podává se ve lhůtě 8 dnů, nepřezkoumává se, nehodnotí se -> automaticky, ze zákona se příkaz, proti kterému se odporuje, ruší a řízení probíhá v nezkrácené formě
- rozdíl mezi odporem a rozkladem je ten, že odpor se neodůvodňuje; stačí, kdo se odvolává a proti čemu
- odpor nelze vzít zpět
- může ho podat pouze ten, jemuž se konkrétní povinnost ukládá (takže kterýkoli účastník), jen adresát povinnosti

MIMOŘÁDNÉ OPRAVNÉ PROSTŘEDKY = OBNOVA ŘÍZENÍ

§ 100 a subsidiárně § 102

- umožňuje zasáhnout do již pravomocného rozhodnutí
 - > obnova řízení umožňuje překonat překážku věci rozhodnuté (rei iudicate)
- lze ho použít, když je věc pravomocně ukončena a musí být splněn důvod obnovy
 - > § 100 odst. 1 písm. a) - jsou zde nové skutečnosti, které by mohly mít vliv na rozhodnutí jako takové
 - > písm. b) - nějaké skutečnosti byly, ale zanikly
- obnovu lze provést jak na návrh účastníka, tak i z moci ústřední (ex officio)
- v případě, že účastník návrh podá, je řízení **rozděleno do 2 etap**:
 - 1) **tzv. řízení o povolení obnovy** - zkoumá se otázka, zda jsou splněny podmínky pro obnovení předchozího řízení (iudicium restitucio) -> § 100 odst. 2 objektivní lhůta 3 let, subj. 3 měsíce pro

možnost zahájení obnovy řízení

2) obnovené řízení

- typický mimořádný opravný prostředek, nejzákladnější nástroj jak zasáhnout od již pravomocně rozhodnutého řízení
- zájem na obnovení řízení musí být silnější, než již existující pravomocný stav, je potřeba bránit práva nabytá v dobré víře (§102 odst. 7)
- když je obnova provedena ex officio - nejde o opravný prostředek, ale o prostředek správního dozoru (dozorčí prostředek) - správní orgán v rámci své kontrolní pravomoci dojde k názoru, že v řízení nebylo něco v pořádku
 - > je zapotřebí nejen důvod, ale zároveň na tom **musí být veřejný zájem**
- řízení lze obnovit, ve kterém rozhodnutí vzniklo spácháním trestného činu (úplatkářství, překročení pravomocí ...

NOVÉ ROZHODNUTÍ

§ 101

- atypický opravný prostředek
- není zde podstatná náprava vady, kterou se vyznačuje konkrétní rozhodnutí nebo proces, které mu předcházelo
- je to nástroj, jímž se zasahuje do věci pravomocně skončené, prolamuje se překážka rei iudicate, nikoli proto, že by první rozhodnutí bylo chybné (nenapravuje se vada), prolamuje se z toho důvodu, že je zapotřebí ve věci rozhodnout opakovaně, rozhodnout jinak (proto, že nastaly nějaké nové skutečnosti)
- bude použito tehdy, když rozhodnutí bylo vydáno s výhradou, že platí do okamžiku, než se změní skutkový stav (dokud nedojde k nějaké změně = **výhrada změny podmínek/clausula rebus sic stantibus**) -> neodpovídá skutkovému stavu
 - > § 101 písm. b) - „novým rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta“
- § 153 odst. 1 písm. d) - zvláštní forma uspokojení navrhovatele - snížení trestu nebo upuštění od trestu uloženého rozhodnutím správního orgánu, lze jej uspokojit vydáním nového rozhodnutí.

STÍŽNOST

§ 175

- možnost jakéhosi kvalifikovaného podání upozorňujícího na nedostatky v činnosti správního orgánu
- lze jí bránit proti nevhodnému chování úřední osoby nebo proti jakkoliv chybnému postupu správního orgánu (neposkytuje-li tento zákon jiný prostředek ochrany - princip subsidiarity)

PETICE

- může ji podat i jiný člověk
- stížnost slouží k ochraně individuálních práv stěžovatele, kdežto petice je svého druhu actio popularis, tedy podání ve veřejném zájmu, širším než je zájem petenta, a tedy nechrání individuální právo, ale chrání nějaký zájem, který je společný většímu množství lidí

- je chápáno jako mimořádný opravný prostředek
- přezkoumává se jím zákonnost správního rozhodnutí, které je v právní moci nebo je předběžně vykonatelné
- správní orgán přezkoumává pravomocné rozhodnutí na základě zásady oficiality a na provedení řízení o přezkumu není právní nárok
- řízení se zahajuje výhradně z úřední povinnosti, pokud k tomu existuje prokazatelný důvod
- účastníci nemají aktivní legitimaci k podání návrhu na zahájení přezkumného řízení
- musí vzniknout důvodná pochybnost, zda vydané rozhodnutí je v souladu s právními předpisy
- za podmínek stanovených zákonem lze samostatně přezkoumat i některá rozhodnutí procesní povahy (usnesení o odložení věci a usnesení o zastavení řízení)
- předmětem může být i nezákonné závazné stanovisko, veřejnoprávní smlouva, závazné opatření obecné povahy
 - > v některých případech je ovšem tento postup výslovně vyloučen, neboť zde převyšuje zájem na právní jistotě
- pr.úprava rozeznává **2 druhy přezkumného řízení:**
 - a) řízení běžné - zde se posuzuje především spisový materiál a provádí se omezené dokazování
 - b) zkrácené - dokazování se zde neprovádí; v případě, že porušení právního předpisu je zjevné ze spisového materiálu a není tedy zapotřebí vysvětlení účastníků řízení

§ 94 a následující:

- dozorčí prostředek -> používá ho sama VS, adresát ho nemůže sám zahájit, může o něj pouze zažádat

Podmínky:

- správní orgán může kdykoliv rozhodnout, že přezkumné řízení provede -> podobný instrument, kterým se zabývá správní soud

§ 95 odst. 1 - přezkumné řízení provádí nadřízený správní orgán

odst. 2 - jde o určitou formu autoremedury

§96 odst. 1 - lhůty pro přezkumné řízení:

a) objektivní -> 2 měsíce

b) subjektivní -> 1 rok

§ 97 odst. 1 - lhůty, do kdy musí přezkumné řízení být skončeno je 15 měsíců od nabytí právní moci prvního rozhodnutí (je zde preferována právní jistota před zákonností)

§ 96 odst. 2 - soulad rozhodnutí s právními předpisy se posuzuje podle právního stavu a skutkových okolností v době jeho vydání -> není cílem prosazovat dnes aktuální právní předpisy: zákaz retroaktivity

- na kdy stanovit právní moc a účinnost přezkumného řízení?

-> buď k prvnímu nebo k druhému rozhodnutí, správní orgán má na výběr § 99 odst. 1

§ 99 odst. 2 - uložení práva (v prospěch adresáta) - k okamžiku nabytí pr.moci rozhodnutí vydaného v přezkumném řízení

odst. 3 - uložení povinnosti (v neprospěch adresáta) - k okamžiku nabytí pr.moci původního rozhodnutí

§ 94 - zakládá povinnost správnímu orgánu chránit i práva nabytá v dobré víře, omezení zásahu do práv, jen pokud je to nezbytně nutné

EXEKUČNÍ ŘÍZENÍ

=> **cílem je vynutit povinnost, která byla správním aktem uložena, a která nebyla realizována dobrovolně**

- poslední fáze správního řízení
- hlava 11, část 2, §103 a násl.

Podmínky pro exekuční řízení:

- 1) pravomocně skočená věc
- 2) uložení povinnosti
- 3) nesplněné povinnosti

EXEKUČNÍ TITUL

§ 104 - buď pravomocné rozhodnutí nebo vykonatelný smír (v případě sporných řízení uvedených v části 3 SpŘ)

- má konstituční i deklaratorní účinky

- **správní orgán má dvě možnosti:**

1) rovnou vydat **exekuční příkaz** -> realizovat mocenskou povinnost vedoucí k výkonu rozhodnutí

2) vydání **exekuční výzvy** -> § 109 (když to okolnosti dovolí)

-> upozornění na to, že probíhá exekuce a co může nastat, dává novou lhůtu...pokud nehrozí vážné nebezpečí, že bude úkol zmařen - a pak je vydán exekuční příkaz

§ 105 - zásady zahojení

odst. 1 a) - z moci úřední

- na návrh účastníka

-> způsob zahájení závisí na tom, jakou zásadou bylo ovládáno předchozí řízení

§ 108 **odst. 4** - lhůty

a) zákonné

b) prekluzivní -> uplynutím zaniká možnost exekuce

EXEKUCE

A) na peněžitě plnění § 106

- úhrada peněžitě částky

- svěřeno do úpravy zvláštními právními předpisy -> zákon č. 337/1992 o správně daňových poplatků (bude nahrazen zákonem č. 280/2009 daňový řád, účinný od 1.1.2011)

B) na nepeněžitě plnění § 107 a násl.

§ 107 - příslušný správní orgán 1. stupně - ten, kdo vydal exekuční rozhodnutí

§ 108 - exekucí je zapotřebí identifikovat osobu povinného:

a) adresát správního aktu

b) dědic

c) právní zástupce PO

d) osoba, která je vázána k věci, o které bylo rozhodováno

§ 112 - exekučním příkazem se musí stanovit způsob exekuce

- taxativní výčet -> není možnost jiného způsobu, než stanovuje zákone

Plnění: a) zastupitelná - může být vymáháno i vůči někomu jinému s jeho souhlasem

b) nezastupitelná - plnění toho samotného

§ 113 - 115 - přerušení a zastavení exekuce

- exekuční orgán musí dodržovat zásadu proporcionality, postup SO podle přiměřenosti a nejméně bolestivý vůči adresátovi

NÁSTROJE, které má exekuční orgán k DISPOZICI

1) Náhradní výkon § 119

- náhradní vykonavatel s tím musí souhlasit, nelze mu to přikázat
- exekuce tímto nástrojem probíhá na náklady a nebezpečí toho povinného

2) Přímé vynucení § 120 a násl.

- povinnost v rámci, které je povinný nezastupitelný
 - § 121 vyklizení
 - § 125 odebrání movité věci
 - § 126 prohlídka bytu a osobní prohlídka
 - § 127 předvedení
- správní orgán disponuje fyzickými, reálnými prostředky, jimiž může donucení exekuvovat -> spolupráce s Policií ČR, obecní policií...

3) Donucovací pokuta § 129

- subsidiární nástroj -> v tu chvíli, kdy nestačí předchozí nástroje
- výše pokuty až do 100.000,-Kč
- není příliš funkční a efektivní
- pokud pokuta není zaplacená, sama se může stát exekučním předmětem

CHYBA

§ 152 odst. 5

př. rozkladový orgán zjistí, že půlka rozhodnutí je v pořádku a druhá půlka je nezákonná. Jak orgán rozhodne?

-> zamítnutím rozkladu se potvrdí rozhodnutí, které je nezákonné

JINÉ FORMY ČINNOSTI VS UPRAVENÉ SpŘ

ČÁST 4, § 154 a násl. -> vydávání vyjádření, osvědčení, sdílení

- > neregulativní povinnosti - nerozhoduje o povinnostech ani právech
- § 158 odst. 1 a 2 - jiné úkony (lex generalis pro neregulativní úkony), § 177 odst. 2 a § 180 odst. 2
- je třeba materiální povinnost -> důležité je, co pojmově představují
- nevydávají se ve správním řízení, ale ve správním procesu - § 9 "ve správním řízení se rozhoduje o právech a povinnostech"
- cíle je poskytování služeb občanům, např. výpis z katastru nemovitostí, ověření podpisu, výpis z matriky, živnostenské listy ...)

§ 155 - úprava je volnější z hlediska věcné příslušnosti

odst. 1 - pokud to nevylučuje povaha věci, tak může být dotyčný neregulativní úkon v zásadě vydán jakýmkoli úřadem, který je k tomu oprávněn

odst. 2 - zrušit a vydat nové: jedná se v zásadě o přezkumné řízení - správní orgán sám napraví nedostatky

§157 - upravuje konverzi dokumentů, kde sice dochází k určitým vadám, ale jsou to ty vady, které lze upravit jinak, než zrušením takového dokumentu -> úkon se bude považovat za úkon jiný, jehož vlastnosti splňuje

ČÁST 5, §159 a násl. -> veřejnoprávní smlouvy

§ 159 - jde o dvou nebo vícestranný právní úkon, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva

- . kritériem není otázka subjektu, ale otázka předmětu té smlouvy

typy: subordinační = mezi orgány VS, § 161

koordinační = mezi adresátem a VS, § 160

horizontální = mezi adresáty, § 162

§160 odst.3 - specifický typ smlouvy -> mezi správními orgány

- správní řád umožňuje uzavření smlouvy mezi někým, kdo vůbec není subjektem práva

Podmínky:

1) vždy je nezbytně nutné zákonné zmocnění (je třeba zvláštních zákonů)

2) potřeba veřejnoprávního souhlasu (souhlas SO)

§163 - lex specialis k občanskému zákoníku

§ 105 odst. 1 - smlouva nemůže být exekucním titulem

ČÁST 6, smíšené správní akty = opatření obecné povahy

§171 - bývá vyčítáno to, co je opatření obecné povahy (jen negativní výčet)

-> úkony, které jsou abstraktní co do okruhu adresátů a konkrétní v situaci, které řeší

§ 172 odst. 1,4 - speciální NP, které lze použít proti OOP (námitky, připomínky)